

آمایش سرزمین و مدیریت مصرف آب و انرژی

امیرفریدمحتجی کارشناس ارشد آب

آمایش سرزمین، ارزیابی نظام‌مند عوامل طبیعی، اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی است به منظور یافتن راهی برای تشویق و کمک به جامعه بهره‌برداران در انتخاب گزینه‌های مناسب برای افزایش پایداری توان سرزمین ارزیابی جامعی که در جهت برآورد نیازهای جامعه صورت می‌گیرد. به بیان ساده‌تر توزیع متوازن و هماهنگ جغرافیایی کلیه فعالیت‌های اقتصادی -اجتماعی در پهنه سرزمینی نسبت به قابلیت‌ها و منابع طبیعی و انسانی را آمایش سرزمین می‌گویند.

به‌طوراختصار در برنامه آمایش سرزمین هر کشور اهداف برنامه توسعه از جهت صنعت، شهرنشینی با توجه به منابع و مصارف و زیرساخته‌های کشور از جمله معادن، آب ، دریا و دسترسی‌ها برنامه‌ریزی و تدوین می‌شود و حکمرانی نهاد حاکمیت بر این اساس انجام می‌گردد.براساس آخرین سرشماری جمعیت شهرنشینی ۷۴درصد بوده است که این افزایش جمعیت روند رو به رشد از سال ۵۵ که ۳۷/۴ درصد بوده را نشان می‌دهد. تمرکز جمعیت از روستاها و شهرهای کوچک به شهرهای بزرگ و جنوب شرق بخش گرم و خشک این سرزمین هستند.

افزایش جمعیت و توسعه شهرنشینی سبب افزایش تقاضا برای آب و انرژی به‌صورت متمرکز در بخش‌هایی از کشور شده است. کشور ایران دارای شرایط آب و هوای متنوع و سرزمینی در ناحیه گرم و خشک است. بخش شمال کشور دارای آب و هوای مرطوب همراه با بارندگی است و بخش غرب و شمال غرب دارای ناحیه‌ای کوهستانی و بخش مرکز و جنوب و جنوب شرق بخش گرم و خشک این سرزمین هستند.

نگاه تاریخی در طول زمان به بوم شناسی و فرهنگ زندگی مردم نشان می‌دهد که چطور مردمان این سرزمین خود را با شرایط آب و هوایی و خشکسالی عادت داده‌اند. به‌طوری‌که قدیمی‌ترین سازه‌های تاریخی در فلات مرکزی از جمله سد کریت، سد کبار و قنات‌ها در یزد را می‌توان از جمله نمونه‌های بارز نگهداشت آب برشمرد. در نواحی کوهپایه‌ای شاهد قنات‌های قدیمی و چشمه‌ها بودیم که منابع تأمین آب بوده‌اند.

درخصوص مصرف برق و سیستم‌های سرمایشی در ایران، مردمان قدیم فلات مرکزی از بادگیرها برای سرمایش در تابستان استفاده می‌کردند. در ده‌های گذشته در مناطق مرکزی و کوهپایه‌ای کولر آبی و در نواحی ساحلی کولر گازی مورد استفاده قرار می‌گرفت. با گسترش جمعیت و رشد تکنولوژی و نبود برنامه اجرایی آمایش سرزمین ورود اسپیلیت‌ها و داکت اسپیلت‌ها به عنوان سیستم سرمایش و گرمایش پرمصرف و شیک به جای سیستم‌های سنتی سبب افزایش مصرف انرژی گردید. به‌طوری‌که کولرهای آبی در دور کوند ۵۰۰ کیلووات در ساعت انرژی مصرف می‌کنند و این امر در مورد داکت اسپیلت به ۳۰۰۰ کیلووات در ساعت می‌رسد. افزایش جمعیت و به تبع آن ساخت‌وساز و تخریب بناهای قدیمی و ایجاد ساختمان‌های بلند و کوچک و اینکه در مناطق کوهستانی و کوهپایه‌ای سیستم سرمایش با داکت آ اسپیلت و کولر آبی به گازی و اسپیلت تغییر یافت. این خود گواه حرحیم بالای مصرف انرژی را بالا و ضرورت احداث نیروگاه‌های گازی و سیکل ترکیبی بیشتری را در اطراف شهرهای بزرگ خواستار شد. تولید انرژی و مصرف آن سبب افزایش آلایند‌ها برای شهرها را دارد.

از طرفی جمعیت نیاز به منابع آبی بیشتری را دارد که امکان تأمین آن از چشمه و قنات نیست و باید آب‌های سطحی توسط سد‌ها برای شرب مهار شود یا استفاده از منابع زیرزمینی و برداشت از چاه‌ها بیشتر شد که سبب فروکش سطح آب زیرزمینی شده است. منابع آب دریا نیز در کشورمان به تازگی به عنوان راهکار جدید اضافه شده‌اند.

در بخش مدیریت مصرف می‌توان به در نظر گرفتن حجم آب مصرفی برای یک شهر را ثابت در نظر گرفت. در این حالت میزان منابع آب و مصارف مشخص است و لذا امکان توسعه نامتوازن شهری توسط نهادهای ذیربط نمی‌تواند صورت پذیرد. همچنین در بخش انرژی نیز سازمان‌های شهری و استانی هر استان که عبارت است از شهرداری، فرمانداری، استانداری و نظام مهندسی باید در مورد منابع مصرف آب و برق و تجهیزات سرمایش و گرمایشی با توجه به نیاز الگو هر منطقه آب و هوایی اقدام کنند.از ارائه مجوزهای ساخت‌وساز فراتر از نیاز آبی و انرژی جلوگیری کنند و در صورت ارائه مجوز سیستم‌های سرمایشی و گرمایشی یا نگاه به برنامه آمایش سرزمین بومی‌سازی کنند واجازه‌تنوع طلیی در ساختار شهری رانندند.البته وزارت نیروبه عنوان نهاد مسئولی در بخش آب و انرژی در توانند در صورت داشتن ظرفیت‌های قابل اطمینان با تغییر تعرفه‌ها بخصوص در بخش انرژی حداقل برای مصرف و هزینه انرژی، تکنولوژی‌های روز ارائه نماید. در این صورت نهاد حاکمیتی در هر شهر می‌تواند میزان آب و برق را مدیریت کند. در این حالت، از توسعه ناپایدار در زیرساخت‌ها می‌توان جلوگیری کرد.

نوسازی و تقویت ناوگان سوخت‌رسان جاده‌ای کلید خورد

تفاهمنامه نوسازی و تقویت ناوگان سوخت‌رسانی جاده‌ای مابین شرکت ملی پخش فرآورده‌های نفتی، بانک ملت، شرکت ماموت و ورش خودرو امضا شد.

به گزارش شانا، با این تفاهمنامه میان شرکت ملی پخش فرآورده‌های نفتی و بانک ملت با حضور جلیل سالاری، مدیرعامل شرکت ملی پالایش و پخش فرآورده‌های نفتی، کرامت ویس‌کرمی، مدیرعامل شرکت ملی پخش فرآورده‌های نفتی و رضا دولت‌آبادی، مدیرعامل بانک ملت، نوسازی ۴ هزار تنگه‌های ناوگان حمل‌ونقل فرآورده‌های نفتی در کشور تأمین مالی می‌شود. با اجرایی شدن این تفاهمنامه که طی آن، بانک ملت متعهد می‌شود برای نوسازی هر دستگاه کشنده تا ۳۰۵ میلیارد تومان تسهیلات پرداخت کند، حدود ۴ هزار دستگاه نفتکش حمل فرآورده در کشور نوسازی و تحویل شرکت‌های پیمانکار خواهد شد.
روژآمد کردن ناوگان انتقال فرآورده و توزیره تأمین و توزیع فرآورده کشور به‌عنوان یکی از مهم‌ترین برنامه‌های شرکت ملی پالایش و پخش فرآورده‌های نفتی در دستور کار قرار گرفته است. هم‌اکنون حدود ۶۵ درصد فرآورده مورد نیاز بخش نیروگاهی با نفتکش ارسال و حمل می‌شود و حدود ۱۲ هزار نفتکش در زنجیره توزیع فرآورده فعالیت می‌کنند که نوسازی این ناوگان، نقش مهمی در تسهیل و به‌روزرسانی فرآیندهای این عملیات، افزایش ضریب ایمنی و استانداردهای زیست‌محیطی ایفا خواهد کرد.

۷۵ درصد مشتریان زیر الگوی مصرف منطقه برق مصرف می‌کنند

سختگوی صنعت برق گفت: طرح افزایش تعرفه برق برای مشتریان پرمصرف از ابتدای بهمن ماه سال جاری در کل کشور اجرا شد و تعرفه این دسته از مشتریان به صورت پلکانی افزایشی و تا نزدیک به قیمت تمام شده را پرداخت خواهند کرد، پیش بینی شده در این طرح برای مشترکانی که میزان مصرف آنها زیر الگوی کم‌مصرفی است، مشوق‌هایی لحاظ شود. مصطفی رجبی‌مشهدی با بیان اینکه ۷۵ درصد مشتریان زیر الگوی مصرف منطقه قرار دارند و ۲۵ درصد که حدود ۷ میلیون مشترک را شامل می‌شود، جزو مشتریان پرمصرف هستند، گفت: البته در مناطق مختلف پراکندگی‌ها متفاوت است، در مجموع این دسته از مشتریان که بیش از حد مصرف منطقه، مصرف دارند شامل حال این طرح خواهند شد.

- یکشنبه ۲۴ بهمن ۱۴۰۰**
- سال بیست و هشتم**
- شماره ۷۸۴۹**

عباس ملکی، استاد دانشگاه صنعتی شریف در گفت‌وگو با «ایران»:

نفت ایران برای بازارهای جهانی مهم است

ایران با فرض قیمت ۱۰۰ دلار در بشکه برای نفت خام و همین‌طور صادرات روزانه ۱۰۵ میلیون بشکه‌ای، می‌تواند حدود ۵۰ میلیارد دلار در یک سال درآمد نفتی داشته باشد

عظیمه لیاف خبرنگار

قیمت نفت خام در نوک قله ۸ سال اخیر است و سیگنال‌های قیمتی نیز از ادامه دار بودن این روند خبر می‌دهد. اما وضعیت فعلی بازار نفت بویژه برای مصرف‌کنندگان انرژی بحرانی محسوب می‌شود و در این شرایط، ظرفیت اضافه تولید نفت خام برای تعادل بخشی به بازار اهمیت ویژه‌ای دارد. به بیانی دیگر، نیاز به تولیدکنندگانی است که در صورت افزایش بیشتر تقاضا توان پاسخگویی به مازاد تقاضای انرژی را داشته باشند و مانع از برهم خوردن تعادل بازار شوند. در این زمینه، عباس ملکی دیپلمات و عضو هیات علمی دانشگاه صنعتی شریف می‌گوید که یکی از معدود تولیدکنندگان نفت جهان که ظرفیت اضافه تولید نفت خام دارد، ایران است و به همین خاطر، اکنون نفت ایران برای بازار جهانی اهمیت خاصی دارد. او در این گفت‌وگو، به عوامل افزایش قیمت نفت، روند آتی آن و همین‌طور جایگاه ایران در بازار جهانی نفت خام می‌پردازد.

■ **قیمت نفت خام مرز ۹۰ دلار برای هر بشکه وارد کرده‌است. از نظر شما چه عواملی باعث افزایش قیمت نفت خام و صعود به قله ۷ سال اخیر شده‌ است؟**

آن چیزی که در بازار نفت اتفاق می‌افتد، نشان از یک بحران اساسی دارد. اکثر سناریوهایی که توسط مؤسسات مطالعات انرژی و شرکت‌های بین‌المللی نفت برای آینده مطرح شده، این است که تقاضا در حال افزایش است. علل این افزایش نیز موارد متعددی است.

نخست اینکه جهان از بخش مربوط به بیماری کووید ۱۹ و شیوع آن و قرنطینه بیرون آمده و اکثر پیش‌بینی‌ها این است که جهان این دوره را گذرانده و سویه‌های جدید بیماری کرونا به اندازه شروع بیماری مرگ بار نیستند. بنابراین اگر بیماری کووید ۱۹ بتواند مهار شود معنای آن این است که اقتصاد دوباره به فعالیت می‌افتد. البته اقتصاد برخی از کشورها در دوره کرونا هم رشد داشته است از جمله جمهوری خلق چین. حالا در آمریکا هم رشد اقتصادی و اشتغال بیشتر شده و برای پیدا کردن نیروی کار الان رقابت عجیبی در ایالات متحده است. اگرچه در دوره کرونا هم بالا رفته است؛ بخصوص برای مواد غذایی و ملک. لذا نخستین موضوع، رشد اقتصاد جهانی است که داده‌های اقتصادی اکثر کشورها نشان می‌دهد در حال بهتر شدن است. بخصوص این که در ابتدای سال ۲۰۲۲ حتی در اروپا هم ما این را مشاهده می‌کنیم.

نکته دوم این است که بازار انرژی یک بازار

سرمایه بر است و سرمایه زیادی می‌خواهد که انرژی به شکل پایدار در اختیار ما باشد. در سال‌های بعد از ۲۰۱۵ بتدریج سیاستگذاری جهان به سمت این رفت که انرژی‌های پاک جایگزین انرژی‌های فسیلی شود. بتدریج سیاستگذارهای کشورها هم دستورات، آیین‌نامه‌ها و مصوباتی را تصویب کردند که نهایتاً به اینجا رسید که هر گونه سرمایه‌گذاری جدید در سوخت‌های فسیلی اگر بخواهد توسط بانک‌های توسعه‌ای مانند بانک جهانی و بانک توسعه اروپا و بانک توسعه آسیایی انجام شود، ممنوع است. بنابراین هر گونه سرمایه‌گذاری در سوخت‌های فسیلی توسط بانک‌ها ممنوع شد.

این باعث شد که سرمایه‌گذاری به وضوح در سوخت‌های فسیلی مخصوص نفت خام کمتر شود. بتدریج اکتشاف و استخراج سوخت فسیلی از منابع جدید کاهش یابد و به این ترتیب توسعه صنعت نفت در جهان قبل از سال ۲۰۲۰ و بیماری کووید ۱۹ دچار بحران شده بود. بنابراین عامل، دلیل دوم این است که سرمایه‌گذاری در بخش‌های نفت و گاز کمتر شد و این باعث شد که عرضه نفت خام و آینده آن به حالت عدم قطعیت برسد. البته اکنون عرضه نفت خام کم نیست و حدود ۹۷۰۵ میلیون بشکه در روز تولید می‌شود اما آینده این تولید و رفتن به بالای ۱۰۰ میلیون بشکه در روز منور در هاله‌ای از ابهام است و فعالان انرژی با عدم قطعیت‌ها و ریسک‌های متعددی در بازار انرژی‌های فسیلی مواجه‌اند.

تحدیده اروپا برای این کار کلک مرغابی زده است. به جای بیان اینکه بگوید سرمایه‌گذاری در منابع فسیلی امکان پذیر و جایز است، اعلام کرده که انرژی‌های هسته‌ای و گاز طبیعی جزء انرژی‌های سبز پاک هستند و بانک‌ها می‌توانند در این زمینه سرمایه‌گذاری کنند.

نکته سوم اینکه مسائل مربوط به انرژی‌های تجدیدپذیر هم کم نیست. در سال ۲۰۲۰ میزان بادی که در اروپا وزیدن گرفته، نصف باد وزیده در سال ۲۰۱۹ است و این مسأله تولید انرژی بادی را تحت تأثیر قرار داده است. مواردی از این دست در انواع دیگر انرژی‌های تجدیدپذیر نیز دیده می‌شود و نشان می‌دهد که به آن صورت نمی‌توان به انرژی‌های تجدیدپذیر متکی شد. اما سوخت‌های فسیلی پایداری دارند و برای تولید برق در لحظه می‌توان سوخت مصرفی را به سوخت دیگر تغییر داد و از سوخت جایگزین استفاده کرد. این امکان در استفاده از انرژی تجدیدپذیر همچنان مورد سؤال است که مجموع این عوامل موجب افزایش قیمت شده‌اند.

■ **به نظر شما قیمت نفت به بیش از ۱۰۰ دلار در بشکه می‌رسد؟**

قیمت نفت قابل پیش‌بینی دقیق نیست. از

سال ۱۸۵۰ تا به امروز هیچ کدام از پیش‌بینی‌های قیمت نفت دقیق نبوده است چراکه قیمت نفت به دلایل متعددی بستگی دارد و همه عوامل قابل پیش‌بینی نیستند. از عوامل ساختاری، فنی و اقتصادی گرفته تا عوامل ژئوپلیتیک، سیاست و روابط خارجی، همه در قیمت نفت اثر دارند. به این ترتیب حتی شرکت‌های بزرگ و مؤسسات پیش‌بینی نفتی قیمت نیز با خطا مواجه‌اند.

البته اگرچه نمی‌توان قیمت را پیش‌بینی کرد اما به نظر می‌رسد که قیمت نفت همچنان صعودی است. این اتفاق به دلایلی که گفته شد، یعنی رشد تقاضا، کمبود عرضه و مسأله ناپایداری در انرژی‌های تجدیدپذیر در حال رقم خوردن است ولی اینکه در عمل چه اتفاقی می‌افتد، نیازمند صبر است.

■ **برخی از تحلیل‌گران معتقدند که قیمت بالای نفت در زمانی که ایران توان جذب سرمایه خارجی را ندارد، در انتها به نفع کشور نیست بلکه به مفهوم پیروزی رقیبا و سایر تولیدکنندگان در جذب سرمایه است. نظر شما چیست؟**

افزایش قیمت نفت در کوتاه مدت به نفع دولت است و به هر حال ممکن است که با افزایش درآمدهای نفتی، دولت پس از پرداخت هزینه‌های جاری برای هزینه‌های عمرانی هم اعتباری در نظر بگیرد. البته پژوهش‌های انجام شده نشان می‌دهد که وقتی قیمت نفت بالا می‌رود، دولت‌ها چاق می‌شوند و اقدام به استخدام نیروی انسانی می‌کنند که در نهایت هزینه‌های دولت بالاتر می‌رود.

با این حال اگر دولت عقلایی رفتار کند و بتواند پول درآمدهای نفتی را از بودجه جدا کرده و مانند نروژ و امارات از محل درآمدهای نفتی فقط برای سرمایه‌گذاری این منابع را تخصیص بدهد، برای

http://irannewspaper.ir

editorial@irannewspaper.ir

حاکمیت باید به آن بپردازد.

از این‌رو، الان بیش از هر زمان دیگری باید نسبت به انرژی‌های فسیلی که در دنیا علیه آنها گزارش، پیش‌بینی و اظهاراتی می‌شود، حساس باشیم و اتفاقاً باید آن در اولویت بگذاریم و روی این بخش بیشتر کار کنیم. این مسأله بارها گفته شده است و امیدواریم که دولت به آن توجه کند.

■ **به‌عنوان سؤال آخر! دنیا بیشتر به نفت ایران نیاز دارد یا گاز؟ اصلا تفاوت ایران چقدر برای بازارهای جهانی‌اهمیت دارد؟**

نفت ایران رقم قابل توجهی نیست همان‌طور که اکنون از صادرات ۱۰۵ الی ۲ میلیون بشکه در روز صحبت می‌کنیم، اما یک مثال می‌زنم. فرض کنید که برای انتخاباتی دو کاندیدا داریم و یکی از آنها ۳۵ درصد رای آورده است و دیگری ۳۷ درصد. هر کدام از اینها که بخواند دولت تشکیل دهند نیاز به احزاب کوچک با ۲-۳ درصد رای دارند. اینجاست که این احزاب کوچک تعیین کننده می‌شوند. این‌طور نیست که چون رقم ناچیز است، کم اهمیت باشند. مثلاً در مورد دریای خزر نیز چنین است. درایت خزر ۳ درصد از ذخایر نفتی جهان را دارد اما خلیج فارس ۶۵ درصد از حال دریای خزر به دلایلی از جمله اینکه خارج از محوطه ژئوپلیتیک خاورمیانه است، مهم می‌شود. در مورد نفت ایران نیز، این نفت به دو دلیل مهم است. اول اینکه تاکنون نبوده و حالا وارد بازار می‌شود و دوم اینکه برای بازار نفت ظرفیت اضافه خیلی مهم است. اتفاقاً اکنون یکی از دوره‌هایی است که اکثر تولیدکنندگان از جمله عربستان سعودی این ظرفیت را ندارند. عربستان در سال‌های قبل تا ۴ میلیون بشکه در روز ظرفیت اضافه داشت. برای همین، این ۲ میلیون بشکه ظرفیت صادرات نفت ایران مهم می‌شود؛ چراکه باقی‌وه است و هر لحظه می‌تواند وارد بازار شود. این نخستین نکته‌ای است که نفت ایران را مهم می‌کند.

نکته دوم اینکه نفت ایران به سبب دسترسی‌هایی که بازارهای مصرف-از اروپا تا آسیای شرقی و آفریقا- دارد و همین‌طور دسترسی ایران به دودریادر شمال و جنوب، موقعیت ویژه‌ای در زمینه عرضه دارد. بنابراین سیاستگذاری‌ها در زمینه انرژی باید با در نظر گرفتن این موارد باشد. اضافه‌بر این، اگر تولید نفت ایران افزایش یابد، می‌توان به تدریج صادرات گاز طبیعی را هم تقویت کرد. صادرات گاز مسأله‌ای است که از آن غفلت شده و باید مورد توجه قرار بگیرد. حتی لازم است، وزارت نفت مطالعه عمیقی انجام دهد که برای ایران آیا ظرفیت صادرات گاز به کشوری نظیر چین وجود دارد یا خیر. باید روی موضوع صادرات گاز طبیعی تمرکز ویژه داشت.

ایران نیز این افزایش قیمت نفت فایده خواهد داشت. در غیر این صورت، افزایش قیمت نفت بیشتر به نفع تولیدکنندگان دیگر خواهد شد.

■ **درآمدهای نفتی امسال چقدر خواهد بود؟ گزارش نیم سال نخست بانک مرکزی از رسیدن درآمدهای نفتی به ۱۸ میلیارد دلار در ۶ ماه اول سال خبر می‌دهد. به نظر تان امسال درآمدهای نفتی ۲۶ میلیارد دلار عمومی‌کنند؟**

به دلیل تحریم امکان اینکه برآورد کنیم امسال ایران دقیقاً چه مقدار درآمد نفتی خواهد داشت، ممکن نیست. نکته دوم اینکه باید دید چه مواردی به‌عنوان درآمدهای نفتی در نظر گرفته می‌شود. طبق تعریف گزارش بانک مرکزی، موارد متعددی از نفت خام تا فرآورده‌های نفتی به‌عنوان درآمد نفتی عنوان شده است. اما به طور کلی اگر در درآمد نفتی را شامل نفت خام و میعانات گازی بدانیم، برای این سال آتی با فرض قیمت ۱۰۰ دلار در بشکه برای نفت خام و همین‌طور صادرات روزانه ۱۰۵ میلیون بشکه‌ای، ایران می‌تواند حدود ۵۰ میلیارد دلار در یک سال درآمد نفتی داشته باشد.

البته با توجه به متغیر بودن قیمت در طول سال و همین‌طور میزان فروش، این اعداد تنها یک فرض و ظرفیت است و دقیق نیست. در همین حال، صادرات گاز که یکی از گزینه‌های محاسباتی بانک مرکزی برای برآورد درآمدهای نفتی است، آتقدر کم است که تأثیر قابل ملاحظه‌ای روی ارقام اعلامی ندارد. البته یکی از سؤالات نیز همین است که چرا یکی از ۳ تولیدکننده بزرگ گاز طبیعی جهان چنین شرایطی دارد؟ حتی روی صادرات گاز نیز تحریم آتقدر نمی‌توانست تأثیرگذار باشد. لذا مسئولان در وزارت نفت باید یک بار دیگر روی راهبردهای کلی تمرکز و تجدیدنظر کنند. اگرچه این کار تنها به وزارت نفت مربوط نیست و کل

بازخوانی گزارش رویترز از تحریم‌هایی که خنثی شد

افزایش صادرات نفت ایران، حتی بدون توافق وین

۱۰۰۶ میلیون بشکه در روز برسد. تحلیل‌گران بازار می‌گویند تحریم‌های آمریکا علیه صادرات نفت ایران، ایران همچنین می‌تواند ۱۰۳ میلیون بشکه در روز به بازار اضافه کند.

بازار جهانی نفت تحت فشار کمبود عرضه

پس از گزارش آژانس بین‌المللی انرژی درباره کمبود عرضه نفت خام در جهان در سال جاری، قیمت نفت بیش از ۳ درصد افزایش یافت، به طوری که روز جمعه (آخرین روز معاملاتی هفته)، بهای معاملات آتی نفت برنت به بیش از ۹۴ دلار در هر بشکه رسید. آژانس بین‌المللی انرژی اعلام کرد که اگر کشورهای دارای ظرفیت اضافه تولید مانند عربستان سعودی، امارات متحده عربی، ایران و ونزوئلا نفت خام بیشتری تولید کنند، می‌توانند به آرام کردن بازارهای بی‌ثبات نفت کمک کنند اما ائتلاف اوپک پلاس در ژانویه ۹۰۰ هزار بشکه در روز کمتر از هدف تولید کرده است. آژانس بین‌المللی انرژی همچنین پیش‌بینی تقاضای خود در سال ۲۰۲۲ را بر اساس بازنگری در داده‌های تاریخی ۸۰۰ هزار بشکه در روز افزایش داد. انتظار می‌رود تقاضای جهانی در سال جاری ۲۰۲ میلیون بشکه در روز افزایش یابد و به رکورد

را مطرح کرد. تحریم‌های آمریکا از جنس ثانویه است و هر کشوری که با ایران قصد مرابده اقتصادی داشت نیز تحریم می‌شد. ایران اکنون یک میلیون و ۲۰۰ هزار بشکه نفت می‌فروشد و پول آن را هم می‌گیرد و کارمزد این فروش هم بسیار کمتر از قبل تحریم‌هاست.»

این میزان از صادرات نفت ایران طی سال‌های اخیر- پس از تحریم آمریکا- بی سابقه است و نشان می‌دهد که دیپلماسی فعال دولت سیزدهم و همین‌طور عطش بازار برای نفت ایران منجر به شکست تحریم‌های آمریکا شده است. در گزارش‌های اخیر بانک مرکزی و گمرک

ایران نیز این مسأله نمایان است. به طوری که براساس‌نماگرهای اقتصادی در نیم‌سال نخست ۱۴۰۰ که اخیراً بانک مرکزی آن را منتشر کرد، صادرات نفتی (نفت خام، فرآورده‌های نفتی، گاز طبیعی، مایعات و میعانات‌گازی) ۱۱۸ درصد و صادرات غیرنفتی ۵۰ درصد افزایش داشته است. به این ترتیب که صادرات نفتی در نیمه نخست سال ۱۳۹۹ معادل ۸ میلیارد و ۵۵۸ میلیون دلار بوده و در نیمه نخست ۱۴۰۰ این عدد

بشکه در روز هستند که می‌تواند طی ۳۰ روزه به سقف برسد و آن را برای ۹۰ روز به‌صورت پایدار حفظ کند. بااینکه برخی منابع معتقدند ظرفیت مازاد موجود در بازار که عمدتاً از سوی عربستان نگهداری می‌شود، برای تأمین تقاضای نفت در سال ۲۰۲۲ کافی است باید به این موضوع توجه داشت که کاهش ظرفیت مازاد تولید همزمان با سلوح بسیار پایین ذخیره‌سازی نفت، بازار نفت را رشدت شکننده و در برابر هرگونه تکانه عرضه و تقاضا ناپایدار می‌کند. افزایش بسیار محدود ظرفیت تولید عربستان و امارات در سال ۲۰۲۳ به میزان ۶۰۰ و ۲۵۰ هزار بشکه در روز در شرایط انتظار مداوم رشد تقاضای نفت در کوتاه‌مدت بخوبی ضرورت سرمایه‌گذاری بیشتر در بخش بالادستی نفت برای تقویت ظرفیت تولید نفت خام در جهان را یادآوری می‌شود.

با آنکه از سال ۲۰۱۱ تا سال ۲۰۲۱ شاهد بودیم منفی قیمت نفت در سال‌های ۲۰۱۴ و ۲۰۲۰ بوده‌ایم، میانگین قیمت نفت برنت در این دهه برابر ۷۵ دلار برای هر بشکه بوده است. این قیمت‌های به‌طور نسبی بالای نفت،

سیگنال مناسبی را به بیشتر کشورهای نفتی برای سرمایه‌گذاری در بخش بالادستی نداده و بخش اعظم درآمدهای صادرات نفت این کشورها برای مخارج جاری و سرمایه‌ای غیرنفتی تخصیص یافته است. ۱۳ عضو از ۲۳ عضو اوپک پلاس در یک دهه گذشته با کاهش تولید نفت مواجه شده‌اند. ونزوئلا، نیجریه، آنگولا و الجزایر در دسامبر ۲۰۲۱ دارای تولید نفت خام جمعی را رشدت شکننده و در برابر هرگونه تکانه عرضه و تقاضا ناپایدار می‌کند. افزایش بسیار محدود ظرفیت تولید عربستان و امارات در سال ۲۰۲۳ به میزان ۶۰۰ و ۲۵۰ هزار بشکه در روز در شرایط انتظار مداوم رشد تقاضای نفت در کوتاه‌مدت بخوبی ضرورت سرمایه‌گذاری بیشتر در بخش بالادستی نفت برای تقویت ظرفیت تولید نفت خام در جهان را یادآوری می‌شود. با آنکه از سال ۲۰۱۱ تا سال ۲۰۲۱ شاهد بودیم منفی قیمت نفت در سال‌های ۲۰۱۴ و ۲۰۲۰ بوده‌ایم، میانگین قیمت نفت برنت در این دهه برابر ۷۵ دلار برای هر بشکه بوده است. این قیمت‌های به‌طور نسبی بالای نفت، شایان توجهی خواهد کرد.